

12.5 Forstærket samarbejde

Forfatningstraktaten viderefører de gældende regler om forstærket samarbejde. Reglerne er ikke hidtil blevet anvendt. Efter udvidelsen spores dog voksende interesse for muligheden. Inden for den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik indfører traktaten mulighed for et særligt »struktureret samarbejde«. Se kapitel 6 om den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik.

Med forfatningstraktaten samles reglerne om forstærket samarbejde, og de vil som udgangspunkt gælde for alle dele af EU-samarbejdet. Der vil fortsat gælde visse proceduremæssige særregler for forstærket samarbejde inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, se nedenfor.

Forstærket samarbejde defineres i art. I-44 som i dag, nemlig som et indbyrdes samarbejde mellem en gruppe af medlemslande, der anvender EU's institutioner inden for rammerne af EU's beføjelser. Forstærket samarbejde er fortsat udelukket på områder, hvor EU har enekompetence. De overordnede betingelser og de tilpassede definitioner af enstemmighed og kvalificeret flertal inden for et forstærket samarbejde fremgår af art. I-44, stk. 2 til 4. De nærmere betingelser og procedurer er fastlagt i art. III-416-423.

Den væsentligste nydannelse inden for reglerne om forstærket samarbejde er muligheden for at overgå til kvalificeret flertal i Rådet og/eller til den almindelige lovgivningsprocedure med Europa-Parlamentet som medlovgiver, se ovenfor om den specifikke passerelle inden for forstærket samarbejde.

Indholdsmæssige krav til forstærket samarbejde

De indholdsmæssige betingelser for forstærket samarbejde videreføres i det store og hele uden ændringer (se art. I-44, III-416 og III-417):

Forstærket samarbejde

- Kan kun iværksættes som sidste udvej, når det er fastslået, at de tilstræbte mål ikke kan nås inden for en rimelig frist af EU som helhed.
- Skal fremme virkeliggørelsen af EU's mål, beskytte EU's interesser og styrke integrationsprocessen.

- Skal omfatte mindst af medlemslandene og skal være åbent for alle medlemslande.
- Skal overholde forfatningstraktaten og gældende EU-ret.
- Må ikke skade det indre marked eller den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed.
- Må ikke indebære begrænsning af eller forskelsbehandling i samhandelen mellem medlemslandene, og må ikke fordreje konkurrencevilkårene mellem dem.
- Skal respektere ikke-deltagende medlemslandes beføjelser, rettigheder og forpligtelser.
- De ikke-deltagende medlemslande må omvendt ikke hæmme gennemførelsen af det forstærkede samarbejde.

Det gældende krav om, at et forstærket samarbejde skal omfatte mindst otte medlemslande, ændres til mindst af medlemslandene (se art. I-44, stk. 2). Det vil i et EU med mellem 25 og 27 medlemslande sige mindst ni medlemslande. Det påhviler fortsat Kommissionen og de deltagende medlemslande at fremme det størst mulige deltagerantal i et forstærket samarbejde (art. III-418, stk. 1, andet pkt.).

Betingelsen om, at et forstærket samarbejde ikke må berøre bestemmelserne i protokollen om integration af Schengen-reglerne i EU udgår. Det samme gør de gældende begrænsninger om, at et forstærket samarbejde inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik kun kan vedrøre »iværksættelse af fælles aktioner eller fælles holdninger«, og ikke må vedrøre »spørgsmål, der har konsekvenser på det militære område eller på forsvarsområdet«.

Proceduren for forstærket samarbejde

Reglerne om proceduren for indledning af et forstærket samarbejde samles og forenkles. Indledning af et forstærket samarbejde kræver som i dag Rådets bemyndigelse uanset samarbejdsområdet. Det præciseres, at Rådet kan fastsætte betingelser for deltagelse, som de deltagende medlemslande skal opfylde fra begyndelsen af det forstærkede samarbejde. Se art. III-418, stk. 1.

På andre områder end den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik kan Rådets bemyndigelse kun gives på grundlag af et forslag fra Kommissionen, der således har vetoret. Det samme gælder i